

*Instytucja minimalnego kapitału
zakładowego spółki kapitałowej
powinna zostać zniesiona*

*Bartosz Dźwierzyński
(Zespół UlepszPrawo.pl)*

Instytucja minimalnego kapitału zakładowego spółki kapitałowej powinna zostać zniesiona

SYNTEZA

Zgromadzenie określonej, minimalnej kwoty kapitału zakładowego jest formalnym wymogiem założenia i rejestracji spółki kapitałowej. Wymóg ten w praktyce nie spełnia zamierzonej przez ustawodawcę roli i nie stanowi faktycznej gwarancji zaspokojenia roszczeń wierzycieli spółki. Należy zlikwidować minimalny kapitał zakładowy spółek kapitałowych, albowiem:

- zobowiązania spółek często wielokrotnie przewyższają wartość wniesionego kapitału, nie stanowiąc rzeczywistego zabezpieczenia spłaty zaciągniętych przez spółkę zobowiązań;
- kapitał zakładowy jest jedynie wartością księgową, która nie stanowi realnego odzwierciedlenia kondycji finansowej spółki. Zapisaną w dokumentach sumą można swobodnie manipulować, odbiegając od jej faktycznej wartości rynkowej;
- w obrębie wielu wysoko rozwiniętych gospodarek nie ma obowiązku zgromadzenia jakiegokolwiek kapitału w momencie zakładania spółek kapitałowych. Zwiększa to ich popularność, wpływając korzystnie na konkurencyjność przedsiębiorstw, jako że istnieje wiele korzyści z prowadzenia działalności w formie spółki kapitałowej w porównaniu ze spółką osobową;
- ułatwienia dla poszczególnych podmiotów determinują korzyści społeczne, ekonomiczne, przyczyniając się do wzrostu gospodarczego.

Należy zatem odstąpić od wymaganego minimum i samym spółkom pozostawić zadanie ustanowienia adekwatnych funduszy na pokrycie przyszłych zobowiązań.

OPIS PRZYPADKU

Osoba chcąc założyć spółkę kapitałową napotyka szereg formalnych wymogów, które musi spełnić, by móc zarejestrować swoją działalność. Poza czysto administracyjnymi obowiązkami, związanymi z uiszczeniem opłaty za wpis do Krajowego Rejestru Sądowego (500 PLN)¹, czy chociażby ogłoszeniem w Monitorze Sądowym i Gospodarczym (500 PLN)², niezbędne jest jeszcze zgromadzenie środków na pokrycie kapitału zakładowego. W myśl art. 163 pkt 2 Kodeksu spółek handlowych (dalej: „k.s.h.”)³ przed zarejestrowaniem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wspólnicy mają obowiązek wniesienia wkładów na pokrycie całego kapitału zakładowego, który zgodnie z art. 154 § 1 k.s.h. wynosi min. 5 000 PLN. Z kolei według art. 306 pkt 2 k.s.h. i art. 308 § 1 k.s.h. dla powstania spółki akcyjnej wymaga się wniesienia przez akcjonariuszy wkładów na pokrycie całego kapitału zakładowego w wysokości 100 000 PLN. Ministerstwo Sprawiedliwości planuje wprowadzenie dużych zmian dla spółek z o.o., obejmujących obniżenie wymaganego minimalnego kapitału zakładowego w tych spółkach do 1 zł. Aktualnie Ministerstwo Sprawiedliwości kończy konsultacje projektu nowelizacji k.s.h.⁴

Minimalny kapitał zakładowy wywodzi się z XVIII wieku i zgodnie z jego kontynentalną koncepcją, spełniać ma rolę regulacyjną i gwarancyjną w bezpieczeństwie obrotu gospodarczego, służąc ochronie interesów kontrahentów spółki kapitałowej, samej spółki, jak również jej wspólników.⁵ Przed zarejestrowaniem polskiej spółki wspólnicy powinni zatem wnieść wkłady na pokrycie kapitału zakładowego. Niemniej, w przypadku sp. z o.o., do jej zarejestrowania wystarczy oświadczenie wszystkich członków zarządu, że wkłady na pokrycie kapitału zakładowego zostały przez wszystkich wspólników w całości wniesione (art. 167 § 1 pkt 2 k.s.h.). Z kolei w przypadku spółki akcyjnej, w momencie zarejestrowania spółki, całość wkładów na kapitał zakładowy nie musi być wniesiona. W zgłoszeniu spółki akcyjnej do sądu rejestrowego wymaga się jedynie wzmianki, jaka część kapitału zakładowego została pokryta przed zarejestrowaniem (art. 318 pkt 6 k.s.h.).

Do zgłoszenia do spółki trzeba zaś dołączyć m. in. oświadczenie wszystkich członków zarządu, że wymagane statutem wpłaty na akcje oraz wkłady niepieniężne zostały dokonane zgodnie z prawem oraz potwierdzony przez bank lub firmę inwestycyjną dowód wpłaty na akcje, dokonanej na rachunek spółki w organizacji. W przypadku gdy statut przewiduje pokrycie kapitału zakładowego wkładami niepieniężnymi, po dokonaniu rejestracji, należy dołączyć oświadczenie wszystkich członków zarządu, że wniesienie tych wkładów do spółki, jest zapewnione zgodnie z postanowieniami statutu przed

¹ Art. 52 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.)

² Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 kwietnia 1996 r. w sprawie organizacji, sposobu wydawania i rozpowszechniania oraz podstawy ustalania ceny numerów Monitora Sądowego i Gospodarczego i wysokości opłat za zamieszczenie w nim ogłoszenia lub obwieszczenia (Dz.U.96.45.204)

³ Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz. U. nr 94, poz. 1037, z późn. zm.)

⁴ K. Bombicka-Kapuścińska *Spółka za złotówkę*, „Na wokandzie” Nr 19, s. 22.

⁵ *Finanse Przedsiębiorstwa*, Mirosław Bojańczyk, Oficyna Wydawnicza SGH, 2012

upływem roku po zarejestrowaniu spółki. Takie potwierdzenie nie musi być w żaden sposób weryfikowane przez sąd rejestrowy.⁶

Można mieć wątpliwości co do rzetelności oświadczeń po przyjrzeniu się praktycznym aspektom dokonywania wpłat kapitału. Tak więc, aby wnieść środki wymagane do zarejestrowania spółki, niezbędne jest konto bankowe. Aby jednak mogli założyć rachunek na spółkę, potrzebny jest odpis z Rejestru Przedsiębiorców KRS, którego nie posiadamy, dopóki nie wpłacimy kapitału. W tej sytuacji wspólnicy mogą uregulować całość swojego udziału w kapitale zakładowym przyszłej spółki w gotówce, która zostanie przekazana na ręce prezesa lub zdeponowana u notariusza. Prostszy jednak rozwiązaniem staje się sporządzenie oświadczenia bez pokrycia w momencie jego złożenia, kiedy przyszli wspólnicy mają do siebie zaufanie i umawiają się na wpłatę pieniędzy na konto spółki już po jej zarejestrowaniu. Co prawda, za złożenie nieprawdziwego oświadczenia o wniesieniu przez wspólników całości wkładów na pokrycie kapitału zakładowego przy zgłoszeniu spółki z o.o. do rejestru KRS, członkowie jej zarządu podlegają na podstawie art. 291 k.s.h. odpowiedzialności cywilnej wobec wierzycieli spółki (solidarnie ze spółką; odpowiednią treść w odniesieniu do spółki akcyjnej przewiduje art. 479 k.s.h.), a na podstawie art. 587 k.s.h. mogą zostać pociągnięci do odpowiedzialności karnej, nie gwarantuje to wszak rzetelności informacji.

Nawet jednak w sytuacji faktycznego uregulowania kapitału zakładowego, jego **funkcja gwarancyjna jest fikcją**. Na całym świecie zdeponowane kwoty są często wycofywane zaraz po zarejestrowaniu spółki.⁷ Nie ma też podstaw by sądzić, że środki pozostające na koncie firmy stanowią jakiegokolwiek zabezpieczenie. Sztuczne ilości kapitału nie przewidują zróżnicowania komercyjnych czynników ryzyka.⁸ Wartość przeprowadzanych przez spółki transakcji zazwyczaj znacznie przekracza wysokość posiadanego przez nie kapitału zakładowego. Spółka z o.o. ponosi odpowiedzialność do wysokości jej majątku, a w przypadku bezskuteczności egzekucji, członkowie zarządu odpowiadają subsydiarnie swoim prywatnym majątkiem. Stosownie jednak do art. 299 § 2 k.s.h., członek zarządu może uwolnić się od tego obowiązku wykazując, że:

- we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe,
- niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz nieszczęście postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy,
- albo też że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz nieszczęścia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody.

W sytuacji, gdy operacje finansowe z udziałem spółek kapitałowych opiewają na kwoty rzędu setek tysięcy złotych, funkcja ochronna kapitału o minimalnej ustawowej wartości jest iluzoryczna. W założeniu kapitał zakładowy ma zwiększać margines wypłacalności oraz obniżyć ryzyko upadłości, jednak w praktyce nie pozostaje on w jakiegokolwiek relacji do rozmiarów prowadzonej działalności. W księgach rachunkowych spółek po stronie aktywów mogą

⁶ Art. 310. §2 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz. U. nr 94, poz. 1037, z późn. zm.)

⁷ Djankov, Simeon, Rafael La Porta, Florencio López-de-Silanes and Andrei Shleifer. 2002. "The Regulation of Entry." Quarterly Journal of Economics 117 (1): 1–37.

⁸ IBIDEM

widnieć duże kwoty świadczące o ich dobrej kondycji finansowej, jednak w rzeczywistości ich wartość rynkowa może być znikoma. Wykazano, że współczynniki odzysku kapitału w razie bankructwa nie są wyższe w gospodarkach, w których istnieje wymóg wniesienia kapitału minimalnego niż w tych bez takiego wymogu.⁹ Ustawodawca nie określił innej, realnej formy zabezpieczenia interesów wierzycieli spółek, dlaczego zatem nie zrezygnować z obowiązującej kwoty kapitału?

KORZYŚCI Z TYTUŁU PROWADZENIA SPÓŁKI KAPITAŁOWEJ

Opisywane przez nas spółki kapitałowe posiadają alternatywę w postaci działalności w ramach którejś z gamy spółek osobowych. Jednakże przedsiębiorca prowadzący działalność w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjnej, czerpie z tego tytułu rozliczne korzyści. Jak stwierdził średniowieczny angielski sędzia Sir Edward Coke, „Korporacje nie mogą ani popełnić przestępstwa, ani być potraktowane jak przestępca, ani zostać ekskomunikowane, ponieważ nie mają duszy”¹⁰. Podstawowe dobrodziejstwa korporacji jako rozumianej w amerykańskim znaczeniu kapitałowej formy przedsiębiorstwa, to m. in.:

- **Ograniczona odpowiedzialność:** Jak już wyżej wspomniano, udziałowcy lub akcjonariusze spółki kapitałowej nie odpowiadają za jej długi i zobowiązania. W sytuacji, gdy spółka nie jest w stanie spłacić swoich wierzycieli, nie mają oni prawa do żądania zapłaty od akcjonariuszy. Ta reguła dotyczy opisanych już wyżej wyjątków. Dla wielu osób ograniczenie odpowiedzialności jest podstawowym czynnikiem decydującym o wyborze tej formy biznesu. Rozpoczynanie nowej działalności jest często ryzykownym przedsięwzięciem. Bardzo istotna staje się w tej sytuacji świadomość, że ryzyko ograniczone jest jedynie do wartości, które zdecydowaliśmy się zainwestować w naszą firmę i w razie niepowodzenia nie będziemy odpowiadać ponad ich kwotę. W ten sposób możemy ochronić swój własny majątek i prywatne aktywa przed ich licytacją dla spłacenia ewentualnych długów zaciągniętych przez przedsiębiorstwo. Bez ograniczonej odpowiedzialności, w razie niepowodzenia naszego biznesu ryzykujemy nawet osobistym bankructwem.
- **Kolekcja zewnętrznego kapitału:** Z wielu powodów łatwiej jest zebrać kapitał korporacji niż spółce osobowej, czy jednoosobowemu przedsiębiorcy. Spółka kapitałowa posiada więcej źródeł kapitału, a pożyczkodawcy chętniej go udzielają. Akcjonariusze nie muszą mieć bezpośredniego udziału w kierowaniu przedsiębiorstwem i nie ponoszą nadmiernego ryzyka. Struktura spółki akcyjnej jest idealna dla oferowania zewnętrznej inwestycji, jako że można stworzyć odpowiednie ilości i rodzaje udziałów.
- **Opodatkowanie:** Spółki kapitałowe podlegają specyficznemu opodatkowaniu (corporation tax), które bywa dużo korzystniejsze od tego dla jednoosobowych firm i spółek osobowych. Spółki kapitałowe uzyskują

⁹ Van Stel, Andre, David Storey and Roy Thurik. 2007. "The Effect of Business Regulations on Nascent and Young Business Entrepreneurship." *Small Business Economics* 28 (2–3): 171–86.

¹⁰ "Corporations cannot commit treason, nor be outlawed, norexcommunicated, for they have no souls.", Sir Edward Coke, angielski prawnik, sprawa szpitala Sutton's- Case of Sutton's Hospital, 5 Rep. 303, 10 Rep. 326 (1612)

znaczne ulgi podatkowe, co sprawia, że przy tej samej wielkości zysku mogą płacić znacznie mniej.

- **Łatwość przeniesienia własności:** W przypadku spółek akcyjnych notowanych na giełdach papierów wartościowych, własność przedsiębiorstwa może być swobodnie przenoszona poprzez transfer akcji. Akcje spółek są wtedy zasadniczo ustawicznie kupowane i zbywane na giełdzie - tutaj wystarczy kliknięcie komputerowej myszki. Łatwiejsza jest sprzedaż lub dokonanie fuzji spółek kapitałowych, ponieważ taka operacja wymaga jedynie zmiany akcjonariuszy, a nie rozpoczęcia zupełnie nowego biznesu.

- **Ciągłość egzystencji:** Jako osoba prawna, podmiot odrębny od jej właścicieli, spółka kapitałowa może istnieć w nieskończoność. W przypadku wycofania się jej pierwotnych udziałowców, spółka nadal działa, bez względu na to, kto ją kontroluje. Zapewniona jest ciągłość jej funkcjonowania także w wypadku dziedziczenia - spółka kapitałowa nie umiera wraz z jej założycielem.¹¹

MINIMALNY KAPITAŁ JAKO CZYNNIK OGRANICZAJĄCY AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZĄ

Konieczność zabezpieczenia odpowiedniej sumy na poczet kapitału zakładowego nowopowstającej spółki stanowi niepotrzebne utrudnienie dla jej założycieli, dodatkowy balast hamujący przedsiębiorczość. Niezależnie od konkretnej kwoty, która może wydawać nam się wysoka lub nie, mamy do czynienia w opisywanym przypadku z przejawem zbytnej biurokracji, który można zlikwidować. Warto nadmienić, iż uznane mierniki konkurencyjności poszczególnych krajów na arenie międzynarodowej, takie jak tworzony przez Uniwersytet Harvarda *Global Competitiveness Report* (dalej: *GCR*)¹², czy *World Competitiveness Yearbook*¹³ szwajcarskiej IMD Business School wskazują jakość biznesowego prawodawstwa oraz ciężar państwowych regulacji jako jedne z podstawowych czynników determinujących globalną konkurencyjność gospodarek. Niewydajna państwowa biurokracja jest przy tym szacowana w *GCR* z 2009r. jako drugi po regulacjach podatkowych najważniejszy czynnik problematyczny dla prowadzenia biznesu, wyprzedzając w tej mierze słabą infrastrukturę, dostęp do finansowania, korupcję, czy inflację. Z kolei raport *Doing Business*, tworzony przez Bank Światowy stawia łatwość rozpoczęcia działalności (*business start-up*) pośród kluczowych instytucji warunkujących atrakcyjność gospodarek i przyczyniających się do wzrostu aktywności ekonomicznej w ich obrębie.¹⁴ Co więcej, **w obrębie pojęcia łatwości rozpoczęcia działalności obok procedur, czasu i kosztów z tym związanych wyszczególniony zostaje wprost wymóg wpłaty minimalnego kapitału, gdzie jego brak określany jest mianem „dobrej praktyki”.**

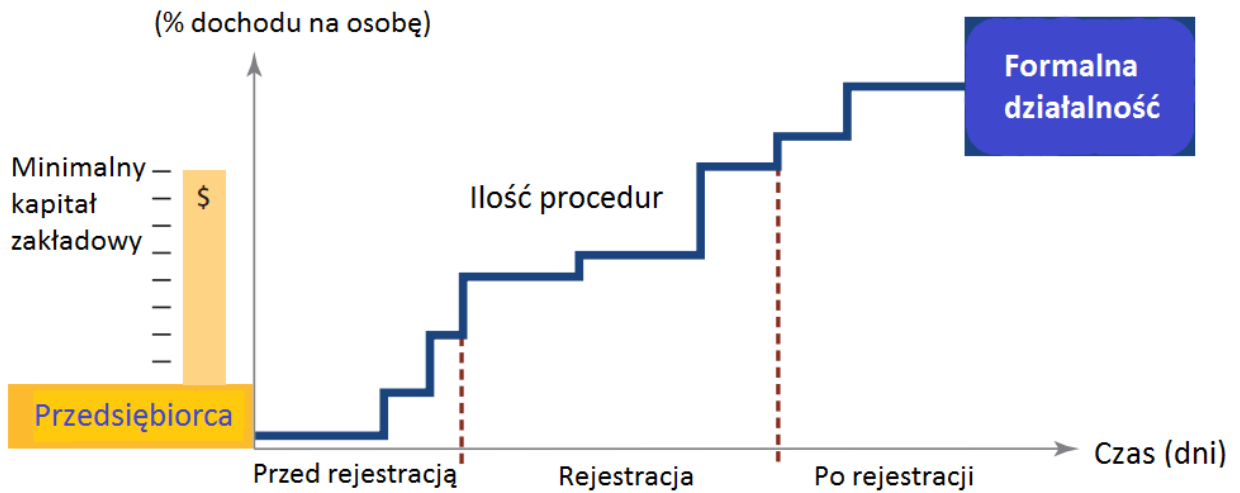
¹¹ <http://www.companylawclub.co.uk>, 15.04.2013

¹² *Global Competitiveness Report 2009*, Harvard University

¹³ *World Competitiveness Yearbook 2010*, IMD Business School

¹⁴ *Doing Business 2013*, The World Bank (s. 11)

Ryc. 1: Jakie są czas, koszt, minimalny kapitał zakładowy oraz liczba procedur niezbędne do rozpoczęcia działania spółki z o. o.?

Źródło: *Doing Business 2013*, Bank Światowy

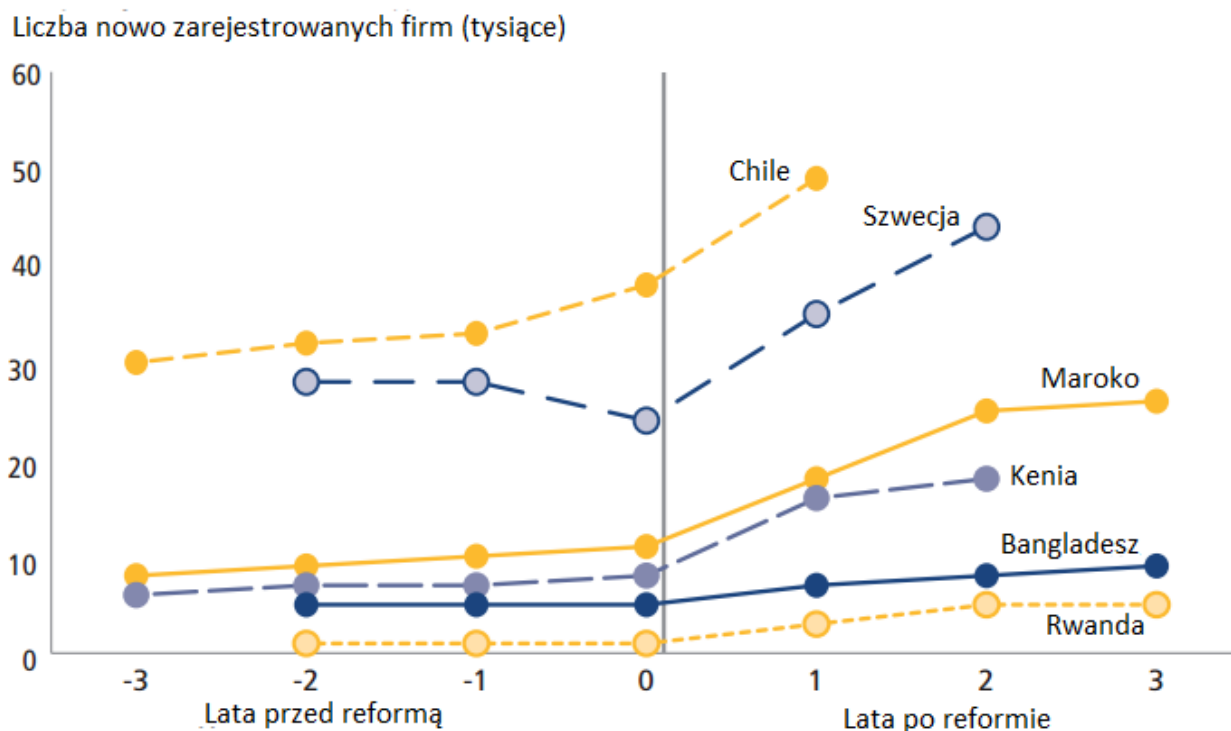
Powinniśmy skorzystać z nasuwającej się możliwości uproszczenia regulacji, jako że aktualnie raport *Doing Business* plasuje Polskę na 116 miejscu w rankingu łatwości rozpoczęcia działalności, wskazując na 4 konieczne do rejestracji firmy procedury zajmujących aż 4 tygodnie. Te procedury to:

- notarialne uwierzytelnienie umowy lub statutu spółki,
- zdeponowanie wpłaconego kapitału,
- wniosek do KRS o rejestrację firmy (REGON, NIP, Urząd Statystyczny i ZUS),
- rejestracja dla celów podatku VAT,

Średnia dla OECD to 5 procedur i 11 dni, natomiast w wiodących w rankingu gospodarkach, takich jak Australia, Kanada, czy Nowa Zelandia, procedury są dwie i zajmują nie więcej niż 2-3 dni.¹⁵

¹⁵ *Doing Business 2014: Poland*, The World Bank (s. 20)

Ryc. 2: Więcej nowych firm jest rejestrowanych po reformach ułatwiających rozpoczęcie działalności

Źródło: *Entrepreneurship Snapshots 2012*, Bank Światowy

REGULACJA KAPITAŁU ZAKŁADOWEGO NA ŚWIECIE

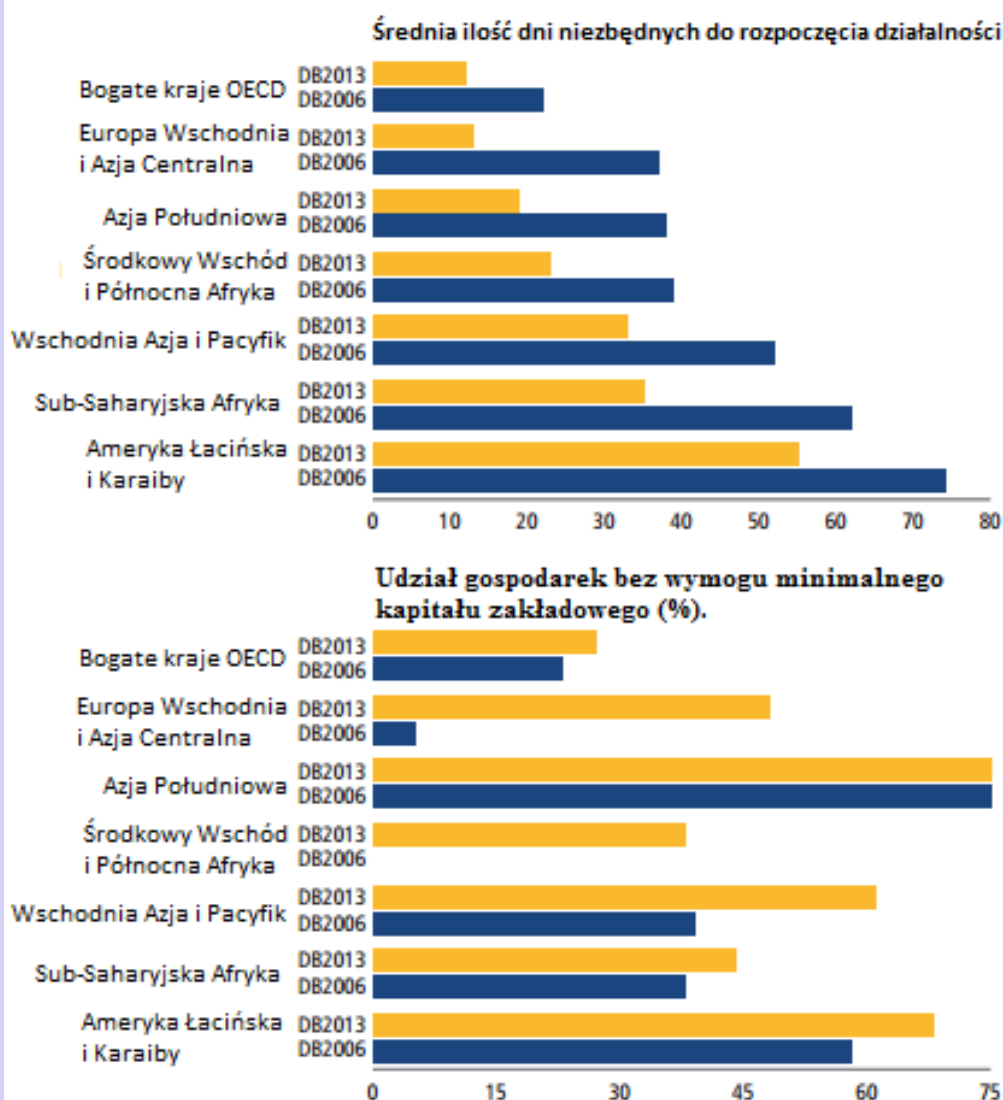
Obecnie 90 ze 189 ujętych w raporcie *Doing Business* gospodarek nadal wymaga od przedsiębiorców wniesienia określonej ilości kapitału przed rozpoczęciem jakichkolwiek dalszych formalności rejestracyjnych. W pozostałych krajach wymóg taki w ogóle nie istnieje lub jest ograniczony do minimum, do symbolicznej złotówki.¹⁶ W wielu państwach, które początkowo wprowadziły obowiązkowy kapitał, już od dawna jest on usuwany. Globalnie, średnia wartość wymaganej wpłaty minimalnego kapitału zakładowego od 2005 do 2013r. spadła z wartości 184% PKB per capita do zaledwie 42%.¹⁷

Warto odwołać się do przykładu Madagaskaru, który po zmniejszeniu w 2006 roku wartości wymaganego minimalnego kapitału o ponad 80% odnotował wzrost ilości nowo zarejestrowanych spółek jako części istniejących z 13% do 26%. W latach 2010/11 Madagaskar całkowicie zlikwidował wymóg kapitału minimalnego.

¹⁶ *Doing Business 2014. Understanding Regulations for Small and Medium-Size Enterprises*, The World Bank (s. 41)

¹⁷ *Doing Business 2013*, The World Bank (s. 58)

Ryc. 3: Duże cięcia w czasie oraz minimalnym kapitale zakładowym wymaganym do rozpoczęcia działalności na świecie na przestrzeni lat 2006-2013.

Źródło: *Doing Business 2013*, Bank Światowy

Nie musimy zresztą sięgać do tak egzotycznych przykładów, mamy bowiem pod dostatkiem europejskich. Instytucja ta została zniesiona w prawie francuskim już w 2003 roku, w 2010 roku w holenderskim, natomiast w przypadku spółek angielskich czy irlandzkich, podobnie jak w innych państwach systemu common law, nigdy nie miała miejsca. Kolejnym przykładem są Niemcy. Kiedy wprowadzono tam po raz pierwszy formę spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w 1892 roku, jej rejestracja wymagała minimalnego kapitału o równowartości 25 000 euro. Kwota bazowała na cenie luksusowego domu lub koszcie rocznego zatrudnienia 10 nauczycieli. W 2008 roku Niemcy wprowadziły nowy typ spółki, tzw. Unternehmergeellschaft, albo UG, tworzonej bez konieczności zgromadzenia

kapitału przed rejestracją. Początkowo wpłacamy jedynie symboliczne 1 euro, w późniejszym okresie uzupełniamy kapitał do poziomu 25 000 euro, przeznaczając na to część corocznych zysków, w wysokości ich 25% rocznie.¹⁸ Instytucja kapitału zakładowego pozostaje, jednak środki na jego pokrycie pochodzą z przyszłych zysków spółki. Celem Niemiec było wsparcie aktywności gospodarczej małych przedsiębiorców. Podczas, gdy wielu nadal optuje za tradycyjną spółką GmbH, pomiędzy listopadem 2008 a styczniem 2010 powstało 12 000 nowych UG.¹⁹

Należy nadmienić, iż w przypadku spółki akcyjnej, również polskie prawo przewiduje możliwość częściowego jedynie uregulowania ustawowej wysokości kapitału zakładowego przed jej zarejestrowaniem. Kwota wpłacana na początku wynosi jednak aż jedną czwartą całości kapitału, co jest nadal znaczną, a nie jedynie symboliczną sumą. Ponadto, pozostałą wartość kapitału należy uregulować w niedługim okresie jednego roku. W myśl art. 309 § 3 k.s.h., akcje obejmowane za wkłady niepieniężne powinny być pokryte w całości nie później niż przed upływem roku po zarejestrowaniu spółki. Art. 309 § 4 k.s.h. stanowi natomiast, że jeżeli akcje są obejmowane wyłącznie za wkłady niepieniężne albo za wkłady niepieniężne i pieniężne, wówczas kapitał zakładowy powinien być pokryty przed zarejestrowaniem co najmniej w jednej czwartej jego wysokości, określonej w art. 308 § 1 czyli co najmniej w wysokości 25.000,00 zł

OCENA REGULACJI

Pożyteczną będzie zmiana art. 154 § 1 k.s.h., w którym ustawodawca, wskazuje zgromadzenie kapitału zakładowego w wysokości 5 000 PLN jako warunek utworzenia spółki z o. o. oraz pokrewny art. 308 § 1 k.s.h. mówiący o konieczności przekazania 100 000 PLN na kapitał zakładowy spółki akcyjnej. W realnym obrocie gospodarczym powyższe kwoty nie spełniają zamierzonej przez ustawodawcę roli. W świetle przytoczonych argumentów należy również wskazać, iż istnienie powołanych przepisów jest nie tylko niecelowe, ale także szkodliwe dla aktywności gospodarczej w Polsce, co w efekcie zmniejsza jej międzynarodową konkurencyjność i pogarsza jej ogólną kondycję.

Jako, że nie wykazano empirycznie, aby minimalny kapitał zakładowy spełniał przypisywane mu funkcje regulacyjne i gwarancyjne w gospodarce, jego konkretna wartość wydaje się nie mieć wielkiego znaczenia. Możemy więc pytać skąd wzięta się taka właśnie a nie inna kwota, dlaczego 5000 PLN, nie 500 czy 50 000. Słusznie podnosi się, że „nie ma badań, ani dowodów na to, że poziom 5 000 PLN jest lepszy niż 20 000 PLN czy 50 000 PLN”²⁰.

¹⁸ § 5a Unternehmersgesellschaft, Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung, http://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/_5a.html, 24.04.2013

¹⁹ Oehlrich Marcus *The German Unternehmersgesellschaft: Entering Regulatory Competition* Oxford University Comparative Law Forum, 2008

²⁰ http://www.winski.pl/aktualnosci/37/po_co_spolce_kapital_zakladowy,9.05.2013

Przepisy nowelizacji Kodeksu spółek handlowych, które weszły w życie z dniem 8 stycznia 2009 roku²¹ obniżyły wysokość minimalnego kapitału spółek z o.o. z 50 000 PLN do 5 000 PLN oraz spółek akcyjnych z 500 000 PLN do 100 000 PLN. Zmniejszenie wymaganej kwoty nie wpłynęło raczej istotnie na wzrost aktywności gospodarczej w Polsce, a niepotrzebny wymóg prawny, przyczyniający się tak naprawdę jedynie do zwiększania kosztów - pozostał.

Zmiany te dość łatwo dają się wytłumaczyć chęcią polskich polityków do poprawienia pozycji naszego kraju w cytowanym wielokrotnie rankingu *Doing Business*, przy jednoczesnym niewchodzeniu w konflikt z obrońcami poglądu o gwarancyjnej funkcji kapitału zakładowego. Metodologia tworzenia opiniotwórczego rankingu z jego indeksem łatwości zakładania spółki sprawia, iż zmniejszenie wymaganej kwoty kapitału zakładowego też skutkuje polepszeniem miejsca w rankingu. Nie tylko polscy ustawodawcy lubią ogrywać ranking *Doing Business* kosmetycznymi zmianami, które nic lub niewiele zmieniają, a przy tym pozwalają politykom chwalić się polepszeniem klimatu dla biznesu. Warto przy okazji wskazać, że w ostatnim roku Polska odnotowała według rankingu największy postęp na świecie (określona jest mianem „*top improver*”), usprawniając łatwość robienia biznesu poprzez reformy ułatwiające rejestrowanie własności, płacenie podatków, egzekwowanie kontraktów oraz rozwiązywanie kwestii upadłościowych.

W ostatnich miesiącach Ministerstwo Sprawiedliwości przygotowało diametralne zmiany (aktualnie kończą się konsultacje projektu nowelizacji k.s.h.), które miały dotknąć przepisy dotyczące spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. Wymagany kapitał zakładowy spółek z o.o. miał mieć charakter fakultatywny i zostać zredukowany do poziomu symbolicznej złotówki. Zarząd spółki z ograniczoną odpowiedzialnością byłby zobligowany do okresowej oceny wypłacalności spółki i złożenia oświadczenia przed każdorazową wypłatą z majątku spółki na rzecz wspólników. 22 Dokument miałby potwierdzać, że wypłaty te nie doprowadzą do niewypłacalności spółki przez okres jednego roku – nosiłoby to nazwę *testu wypłacalności*. Takie oświadczenie w formie uchwały zarząd spółki musiałby zarejestrować w KRS w terminie 7 dni. Byłaby to prognoza, którą zarząd musiałby z zachowaniem należytej staranności wykonać i trudno powiedzieć, jaki byłby zakres odpowiedzialności członków zarządu. Jednocześnie spółki z o.o., w myśl planowanych zmian byłyby zobligowane do utworzenia z części zysków kapitału zapasowego na pokrycie ewentualnych strat w spółce.

Minimalna wysokość obowiązkowego kapitału zapasowego byłaby uzależniona od sumy zobowiązań i stanowiła ułamek tej sumy (5 proc.), lecz nie mniej niż 50 tys. zł. Zamiast kapitału zakładowego w kwocie 5 tys. złotych, spółka musiałaby więc mieć docelowo 10-krotnie wyższy, bo 50 tys. kapitał zapasowy.²³ W części mówiącej o obniżeniu kapitału zakładowego do symbolicznej złotówki trzeba ocenić pozytywnie planowaną zmianę, choć niekorzystne byłyby praktyczne implikacje obowiązkowego kapitału

²¹ Nowelizacja dokonana ustawą z dnia 23 października 2008 r. (Dz. U. Nr217, poz. 1381)

²² <http://biznes.pl/firma/wiadomosci/ministerstwo-sprawiedliwosci-planuje-zmiany-w-zakl,5577671,news-detal.html>, 5.02.2014

²³ <http://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/728106,kapital-zakladowy-od-1-zl-ministerstwo-sprawiedliwosci-szykuje-zmiany-w-spolkach-z-o-o.html>, 5.02.2014

zapasowego, czy dodatkowych formalności przy każdorazowej wypłacie np. dywidend.

Celowość zobowiązania spółek kapitałowych do posiadania minimalnego kapitału zakładowego od dłuższego czasu budzi żywe spory. Obserwując inne europejskie kraje można stwierdzić, iż coraz częściej odchodzi się w tej kwestii od wzorców kontynentalnych na rzecz rozwiązań systemów prawnych *common law*, w których kapitał zakładowy nie istnieje (lub jest ograniczony do minimalnej złotówki, jak w Australii). Również w Polsce od dłuższego czasu trwają dyskusje na temat zmniejszenia wymaganej kwoty do symbolicznej złotówki.

Postulujemy całkowitą likwidację instytucji minimalnego kapitału zakładowego, jako że symboliczna złotówka nadal niesie za sobą niepotrzebne formalności, które w pewnych okolicznościach paradoksalnie mogą okazać się bardzo uciążliwe. Zmiana obowiązującego prawa powinna objąć nie tylko spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, ale również spółki akcyjne. Należy zlikwidować zbędne regulacje i rozwijać zasadę, w myśl której założenie spółki traktowane będzie jako stworzenie szczególnego narzędzia, wyposażanego następnie według własnej fantazji i możliwości zarządu oraz udziałowców w gotówkę i inne aktywa.

Bibliografia

1. Djankov, Simeon, Rafael La Porta, Florencio López-de-Silanes and Andrei Shleifer. 2002. "The Regulation of Entry." *Quarterly Journal of Economics* 117 (1): 1–37.
2. Fama Eugene and Michael C. Jensen, *Separation of Ownership and Control*, *Journal of Law and Economics*, Vol. 26, No. 2, 2009
3. Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung, § 5a Unternehmergesellschaft, http://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/_5a.html, 24.04.2013
4. Harvard University, *Global Competitiveness Report 2009*
5. <http://biznes.pl/firma/wiadomosci/ministerstwo-sprawiedliwosci-planuje-zmiany-w-zakl,5577671,news-detal.html>, 5.02.2014
6. <http://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/728106,kapital-zakladowy-od-1-zl-ministerstwo-sprawiedliwosci-szykuje-zmiany-w-spolkach-z-o-o.html>, 5.02.2014
7. <http://www.companylawclub.co.uk>, 15.04.2013
8. http://www.gazetapodatnika.pl/artykuly/kapital_zakladowy_w_spolkach_z_o_o_propozycje_zmian-a_13561.htm
9. <http://www.lex.pl/czytaj/-/artykul/w-sprawie-przyszlosci-kapitalu-zakladowego-i-innych-srodkow-ochrony-wierzycieli-spolek-z-o-o--przeglad-prawa-handlowego-numer-9-z-2011-r>
10. http://www.winski.pl/aktualnosci/37/po_co_spolce_kapital_zakladowy, 9.05.2013
11. IMD Business School, *World Competitiveness Yearbook 2010*
12. *Legal Capital: An Outdated Concept?*, John Armour, University of Oxford - Faculty of Law, 2006
13. Nowelizacja Kodeksu spółek handlowych, ustawa z dnia 23 października 2008 r. (Dz. U. Nr217, poz. 1381)
14. Oehlich Marcus *The German Unternehmergeellschaft: Entering Regulatory Competition* Oxford University Comparative Law Forum, 2008
15. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 kwietnia 1996 r. w sprawie organizacji, sposobu wydawania i rozpowszechniania oraz podstawy ustalania ceny numerów Monitora Sądowego i Gospodarczego i wysokości opłat za zamieszczenie w nim ogłoszenia lub obwieszczenia - Dz.U.96.45.204
16. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych - Dz.U.96.154.753 z późn. zm.
17. Sir Edward Coke, angielski prawnik, sprawa szpitala Sutton's- Case of Sutton's Hospital, 5 Rep. 303, 10 Rep. 326 (1612)
18. The World Bank, *Doing Business 2013* (s. 11, 58)
19. The World Bank, *Doing Business 2014. Understanding Regulations for Small and Medium-Size Enterprises* (s. 41)
20. The World Bank, *Doing Business 2014: Poland* (s. 20)
21. Van Stel, Andre, David Storey and Roy Thurik. 2007. "The Effect of Business Regulations on Nascent and Young Business Entrepreneurship." *Small Business Economics* 28 (2–3): 171–86.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!**Pomóż nam chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym.**

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wyłożonego i skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, poprzyj nasze działania swoim darem pieniężnym. Twój dar umożliwi nam działalność oraz potwierdza słuszność i skuteczność naszego wysiłku.

Każda darowizna jest dla nas ważna. Potrzebujemy zwłaszcza regularnego wsparcia. Zachęcamy do dokonywania nawet niewielkich, lecz regularnych wpłat.

Już dziś pomóż nam chronić wolność - obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju - FOR
Al. J. Ch. Szucha 2/4 lok. 20
00-582 Warszawa

Kontakt

tel. +48 22 628 85 11
e-mail: info@for.org.pl
www.for.org.pl

Kontakt do autora analizy

Bartosz Dźwierzyński
tel. +48 792 792 502
e-mail: bartoszdzwierzynski@gmail.com

Dołącz do nas: [facebook.com/UlepszPrawo](https://www.facebook.com/UlepszPrawo)

